

غیر از داس و تبر، دیگه چه خبر؟

چگونه در بحران رسانه‌ای دست خانواده خود را بگیریم

○ عطیه کشتکاران

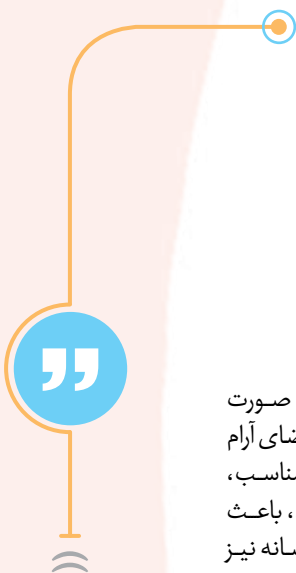
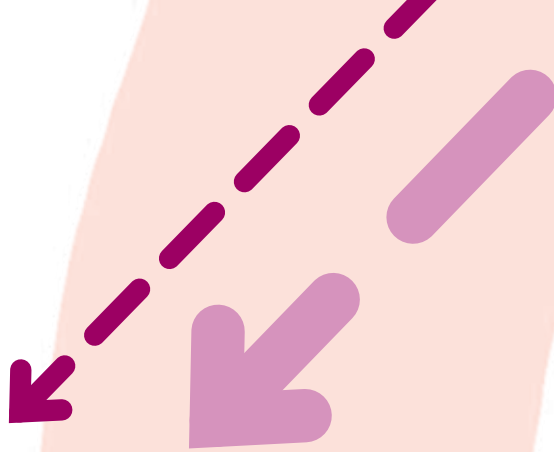

بسیاری از شایعات و تحلیل‌های نامستند از طریق پیام‌رسان‌ها و گروه‌ها به دست ما می‌رسد و با توجه به حجم بالای اطلاعات دریافتی، امکان بررسی صحت و سقم آن‌ها برای ما وجود ندارد.

همه تحلیل‌ها روی میز

صحبت کردن درباره پیشامدهای رسانه‌ای نه تنها از بار روانی اتفاقات می‌کاهد، بلکه موجب می‌شود اعضای خانواده در گفت‌وگوها به صحت‌سنجی خبرهای رسیده نیز بپردازند. بسیاری از شایعات و تحلیل‌های نامستند از طریق پیام‌رسان‌ها و گروه‌ها به دست ما می‌رسد و با توجه به حجم بالای اطلاعات دریافتی، امکان بررسی صحت و سقم آن‌ها برای ما وجود ندارد. ممکن است در حلقه بعدی انتشار تحلیل‌ها، اطرافیان نیز به آن افزوده شوند و هیجان‌های فردی خود را بر اطلاعات دریافتی تحمیل کنند؛ بنابراین همه اعضای خانواده به گدعه‌های گفت‌وگو برای انتقال اطلاعات و کاهش بار روانی و سپس بررسی همخوانی و تناقض‌های آن‌ها نیاز دارند. گفت‌گو درباره تحلیل‌هایی غیر از آنچه از یک رسانه خاص می‌شنوید، برای آغاز گفت‌وگو منتظر دیگران ننماید. از همسر یا فرزند خود

در سال‌های گذشته بحران‌هایی از جنس سیل و زلزله را زیاد دیده و شنیده‌ایم و دورادور ما را متأثر کرده‌اند؛ اما بحران رسانه‌ای هم نوع دیگری از بحران است که موج انفجارش با قدرت بالایی به کاربران فضای مجازی و تک‌تک افراد خانواده هم کشیده می‌شود. در این قبیل بحران‌ها، رسانه و عملیات روانی در فضای مجازی نقشی محوری ایفا می‌کند و کاربران، خواسته یا ناخواسته، به بازیگران این جریان‌های رسانه‌ای تبدیل می‌شوند. ممکن است حالات روانی مختلف خشم، سرخوردگی، غم، همدلی و دیگر احوالات را در طول مدت کوتاهی پشت سر بگذارند و در هر موج، نوک پیکان را به سمت فرد یا جریان فکری مشخصی نشانه بگیرند. به فرموده رهبر معظم انقلاب، ما باید شیوه‌های کاری دشمن را بشناسیم و شیوه مقابله با آن را نیز بدانیم. تردیدافکنی در ایمان و عزم راسخ مردم، از توطئه‌های دشمن و ایجاد وحدت از شیوه‌های مقابله است که در سطح خانواده، می‌توان آن را به تلاش برای افزایش ارتباط فکری و همبستگی اعضای خانواده در مقابل انواع هجمه‌های رسانه‌ای تعبیر کرد. هیچ‌کس در زمان بحران‌های رسانه‌ای از تهاجم فیک‌نیوزها (اخبار جعلی)، تهدیدها و آزردهی‌های روحی ناشی از جریان بی‌محابای پخش اطلاعات نادرست، ایمن نیست و ترکش‌های آن تا فضای خانواده‌ها نیز کشیده می‌شود؛ اما همیشه راهکارهایی برای به حداقل رساندن آسیب‌ها وجود دارد که چند مورد را به اختصار مرور می‌کنیم:

برخوردهای تند و غیرمنطقی والدین نسبت به تزییق‌های رسانه‌ای به فرزندان نه تنها آن‌ها را آزرده خاطر و از خانواده دل‌زده می‌کند، که فضای اعتماد طرفینی را هم از میان می‌برد.

هیجانات مهار نشده از خانواده به رسانه و به صورت متقابل از رسانه به خانواده‌ها منتقل شود. ایجاد فضای آرام در خانواده‌ها، از طریق رفتار محبت‌آمیز، تغذیه مناسب، ایجاد فضای معنوی در خانه، خوش‌رویی و ... باعث می‌شود که سطح هیجانی افراد در مواجهه با رسانه نیز کاهش یابد و آسیب‌های فریب رسانه‌ای نیز در مقیاس کمتری بروز پیدا کند. انتشار فیک نیوزها عمدتاً در اوج حالات عاطفی خشم یا غضب و توسط کاربران ساده فضای مجازی رخ می‌دهد، می‌تواند موج خشم و نفرت را مثل یک سرطان بدخیم به سرعت در جامعه منتقل کند و در نهایت آشفتگی روحی حاصل از آن نیز دوباره به کانون خانواده بازمی‌گردد.

اختلاف نظر رسانه‌ای والدین

همان‌طور که در جریان اتفاقات و تحرکات منفی سال ۸۸ در کشور شاهد برخی طلاق‌های سیاسی میان زوجین بودیم، ممکن است پدر و مادر یک خانواده درباره سیاست‌های رسانه‌ای حاکم بر رسانه‌های پرمصرف خانواده نیز اختلاف نظرهایی داشته باشند و این مسئله به مخالفت آشکار و مشاجرات لفظی کشیده شود. در التهاب رسانه‌ای چه بسا واقعیات بسیار متفاوت از حقیقت بازنمایی شوند و اختلاف رویکردها تنها سرابی مقطعی باشد که ارتباطات میان فردی را مخدوش کند؛ لذا تا حد امکان باید از مواجهه فرزندان با اختلاف نظر والدین در برهه‌های حساس زمانی و تهاجمات رسانه‌ای اجتناب کرد تا در فرصت مناسبی به دور از جبهه‌گیری و خط و نشان کشیدن، این مسائل بررسی شوند.

به طور کلی می‌توان گفت هدف رسانه‌ای دشمن که فرد اعضای جامعه را تهدید می‌کند، ایجاد ناامنی روانی، از میان بردن اعتماد میان افراد و نهادها و احساس نیاز به پشتوانه و حامی خارج از میدان درگیری است. در این میان ممکن است قربانی این جنگ رسانه‌ای فرزند یا همسر شما باشد و امداد رسان این معرکه تنها خود شما هستید. فراموش نکنید که همدلی و همراهی در سایه توکل بر خدا و امید به رحمت و گشایش او بهترین درمان، التهاب‌های رسانه‌ای جامعه است.

بپرسید که در محیط کار، تحصیل یا مدرسه چه چیزهایی می‌گفتند و به نظر آن‌ها، این مطالب چه قدر به حقیقت نزدیک هستند. اگر کذب بودن خبری برایتان ثابت شد حتماً آن را با خانواده در میان بگذارید و نشانه‌های تردید در صدق و کذب هر خبر را با یکدیگر بسنجید. تلاش کنید که سطح گفت‌وگو را از پرداختن به اخبار جزئی و موج‌های یک روزه فضای مجازی و رسانه‌های دیداری ارتقا دهید و فضای کلی حاکم بر کشور و منطقه را متناسب با میزان درک و فهم هرکس ترسیم کرده و اصول فکری، اعتقادی و مرزهای دشمنی معاندان را با همکاری دیگر اعضای خانواده مرور کنید. اگر این گفت‌وگوها بدون تنش‌های کلامی پیش برود، قطعاً برای همه طرف‌های گفت‌وگو مایه آرامش روان و سلامت اطلاعات خواهد شد.

همراهی والدین و فرزندان

مواجهه انفرادی با رسانه، به ویژه در زمانی که فرد از سواد رسانه کافی برای فهم موضوعات رسانه‌ای برخوردار نباشد، مخاطره‌آمیز است. فرزندان در هر سنی توسط رسانه مخصوص به خود اعم از انیمیشن، بازی، شبکه‌های اجتماعی، گروه‌های پیام‌رسان و ... در معرض انواع آسیب‌ها قرار دارند و یکی از بهترین راهکارها برای به حداقل رساندن آسیب، همراهی والدین است. برخوردهای تند و غیرمنطقی والدین نسبت به تزییق‌های رسانه‌ای به فرزندان نه تنها آن‌ها را آزرده خاطر و از خانواده دل‌زده می‌کند، که فضای اعتماد طرفینی را هم از میان می‌برد؛ اما همراهی و اشاره به نکاتی برای ارتقای تفکر انتقادی، آن‌ها را نسبت به آسیب‌ها تا حدی واکسینه می‌کند و به مرور می‌توان با خیالی آسوده‌تر، از زمان این همراهی کاست و به فرصت گفت‌وگوی پس از آن تبدیل کرد.

اجتناب از برخوردهای هیجانی

مهم‌ترین عامل تشدید بحران در رسانه، سرعت بالای انتقال اطلاعات و در نتیجه واداشتن مخاطب به واکنش‌های هیجانی، پیش از تأمل عمیق در محتوای آن‌هاست. در این دوره ممکن است برخوردهای هیجانی در هر زمینه‌ای، حتی مسائل روزمره زندگی، افزایش یابد. اعضای خانواده بر سر هیچ و پوچ مشاجره کنند و این